

Käpplinger, B., Robak, S., Fleige, M., Hippel, A., Gieseke, W. (ur.)

CULTURES OF PROGRAM PLANNING IN ADULT EDUCATION

Concepts, Research Results and Archives

Frankfurt am Main, Peter Lang, 2017

Načrtovanje in oblikovanje izobraževalnih programov za odrasle je ena od jedrnih dejavnosti andragoga. Dobro pripravljeni izobraževalni programi so rezultat mnogih profesionalnih kompetenc, ki se mrežno povezujejo in interaktivno uresničujejo. Kljub temu pa imamo razmeroma malo raziskav s področja načrtovanja izobraževalnih programov za odrasle, zato je delo *Cultures of Program Planning in Adult Education* zelo dobrodošlo tako za razvoj teorije kot za premislek obstoječe prakse. Izšlo je v zbirki *Studies in pedagogy, andragogy and gerontology* lansko leto.

Uredniki in urednice prihajajo z različnih nemških univerz in z Nemškega inštituta za izobraževanje odraslih, 27 avtorjev in avtoric besedil pa iz različnih držav in generacij raziskovalcev. Med njimi so znana imena, kot sta Cervero in Knox, in tudi mlajši avtorji. Naj omenimo Sylwio Słowiński – med drugim tudi avtorico članka v prejšnji številki *Andragoških spoznanj* (1/2018) –, ki v monografiji s soavtoricami Gieseke, Solarczyk in Stock primerja načrtovanje programov v Poljski in Nemčiji.

Besedila so razdeljena v tri dele: koncepti, primerjalne študije med državami in študije iz posameznih držav ter arhivi programov ali programoteke, ki zbirajo različne programe. Razprave so nanizane tako, da lahko prek njih spoznavamo različne strategije, politike, inovacije, raziskovalne pristope. Prek teh elementov prikazujejo razvoj izobraževanja odraslih v različnih okoljih sveta. V prvem delu so zbrani razmisleki o konceptih in teoretskih izhodiščih. W. Gieseke, zaslužna profesorica s Humboldtove univerze v Berlinu, primerja razvoj programov z metaforo rizomskega razvoja, sledeč Deleuzu in Guattariju, saj meni, da je njuna teorija o kompleksnih socialnih procesih brez hierarhične strukture primeren okvir za raziskovanje načrtovanja programov. Prav zaradi nepredvidljivih povezav postajata analiza rezultatov in ocenjevanje rezultatov programov vse pomembnejše področje v kontekstu razvoja in raziskovanja načrtovanja programov. Gre za razpravo o odnosih med cilji programov in učinki v praksi, zato je implicitno z vsemi razpravami povezana tudi razprava o evalvaciji. Načrtovanje izobraževalnih programov je del zelo heterogenega področja, kjer nastajajo omrežja med različnimi skupinami in organizacijami, za katere je značilno nehierarhično

povezovanje, pri katerem na vozliščih (informacij, praks, disciplin idr.) vznikajo nove forme izobraževanja.

Profesionalna dejavnost načrtovanja izobraževalnih programov vključuje vse, kar je potrebno za razvoj programa ali posameznih izobraževalnih projektov: opredelitve področij, oblikovanje ponudbe, konstrukcija vsebinskih načrtov, načrtovanje izvedbe in evalvacije. Zajema družbene in kulturne vplive, vse elemente kurikularne strukture in vse podporne dejavnosti, npr. svetovanje in spremljanje. Tudi raziskovanje vključuje vsa omenjena področja in uporablja temu primerno raziskovalno metodologijo.

Načrtovanje programov na različnih področjih (npr. delo, zdravje, kultura, jeziki, temeljno izobraževanje) sledi razvojnim značilnostim na teh področjih, zato je potrebno stalno posodabljanje programov, ki naj bi bili fleksibilni, torej ne preseneča vprašanje, kako se programi pojavljajo, kaj so vodilne teoretične in didaktične premise, katere so ključne teoretske intepretacije, kakšni so nameni izobraževalnih aktivnosti znotraj političnih interesov v različnih državah.

Primerjalne študije se običajno osredotočajo na primerjave med državami, vendar pa jih je mogoče razumeti tudi širše, kot primerjave med regijami ali pa med transnacionalnimi praksami. V drugem delu monografije so predstavljene različne primerjave (Kanada, Nemčija, Poljska idr.), temu sledijo prikazi praks iz posameznih držav: Kitajska, Nemčija, Rusija, Južna Koreja, ZDA. Oboje omogoča vpogled v razlike in novosti, npr. nove institucionalne oblike izobraževanja odraslih, ki vplivajo na načrtovanje izobraževalnih programov. Diferenciacija programov je zelo velika, saj se odziva na potrebe populacije vseh odraslih in hkrati odseva možnosti različnih ponudnikov, zato prakso najlažje interpretiramo skozi teorijo odprtih sistemov, skozi analizo kulture, ki omogoča kreativne prostore za družbeno ustvarjanje. Program za izobraževanje odraslih je vedno izraz historičnih, socialnih, ekonomskih, teoretičnih in strokovnih dejavnikov. Po mnenju avtorjev je program »ekspresija socialnih procesov, ki je transformirana v izobraževalno ponudbo« (Gieseke, str. 30).

Monografija je tako pomemben prispevek k razvoju načrtovanja izobraževalnih programov za odrasle. Spodbuda za nastanek dela je bila mednarodna konferenca *Cultures of program planning in adult education: policies, autonomy, and innovation*, ki je potekala v Hannovru leta 2015 in je z različnih zornih kotov osvetlila raziskovanje načrtovanja izobraževalnih programov. Avtorji in avtorice so nato v svojih prispevkih v monografiji poglobili razmišljanja in ustvarili okvir za nadaljnje raziskovanje področja, ki je bilo doslej prepoznavno predvsem v Nemčiji in ZDA, v sodobnosti pa se zelo hitro širi tudi v drugih kulturnih okoljih, še posebej na Kitajskem.

Danijela Makovec